C/2025/110

10.1.2025

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse

Håndtering af radioaktivt affald: civilsamfundets perspektiv

(initiativudtalelse)

TEN/842

(C/2025/110)

Ordfører: **Alena MASTANTUONO**

Medordfører: **Christophe QUAREZ**

Rådgiver	Meritxell MARTELL LAMOLLA (for ordføreren)
Plenarforsamlingens beslutning	31.5.2024
Retsgrundlag	Forretningsordenens artikel 52, stk. 2
Kompetence	Sektionen for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationssamfundet
Vedtaget i sektionen	26.9.2024
Vedtaget på plenarforsamlingen	23.10.2024
Plenarforsamling nr.	591
Resultat af afstemningen (for/imod/hverken for eller imod)	172/6/0

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. Rådets direktiv 2011/70/Euratom ([1]) om fastsættelse af en fællesskabsramme for ansvarlig og sikker håndtering af brugt nukleart brændsel og radioaktivt affald (i det følgende »direktivet om radioaktivt affald«) har været et klart skridt fremad, da det fastsætter minimumsstandarder for planlægning og håndtering af radioaktivt affald i EU's medlemsstater. Det glæder EØSU, at alle medlemsstaterne har fået deres nationale programmer på plads. Udvalget bemærker dog, at direktivet anvendes uensartet på tværs af medlemsstaterne, hvilket fører til mangel på sammenlignelige data og i visse medlemsstater lav inddragelse af civilsamfundet i håndteringen af radioaktivt affald.

1.2. Da den årlige produktion af radioaktivt affald vil stige i løbet af det kommende årti og fremover, bør medlemsstaterne fremme inklusivt engagement, åbenhed og gennemsigtighed over for civilsamfundet, herunder de nuværende værtssamfund og potentielt interesserede værtssamfund, inden for alle områder af håndtering af radioaktivt affald. Den tilgængelige finansiering bør anvendes til at øge kapaciteten hos de forskellige civilsamfundsgrupper, navnlig lokalsamfund tæt på nukleare anlæg, til at deltage selvstændigt i projekter og studier for at vurdere praksis med hensyn til deltagelse og gennemsigtighed inden for håndtering af radioaktivt affald.

1.3. EØSU opfordrer medlemsstaterne til at sikre overvågning af og regelmæssig information om udviklingen på det miljømæssige, folkesundhedsmæssige og socioøkonomiske område i forbindelse med håndteringen af radioaktivt affald.

([1]) Rådets direktiv 2011/70/Euratom af 19. juli 2011 om fastsættelse af en fællesskabsramme for ansvarlig og sikker håndtering af brugt nukleart brændsel og radioaktivt affald (EUT L 199 af 2.8.2011, s. 48).

1.4. EØSU understreger, at der fortsat er bekymringer vedrørende manglen på definerede skridt fremad med hensyn til deponering af brugt brændsel og/eller højradioaktivt affald i de fleste lande og vedrørende datoerne for idriftsættelsen af opbevaringsanlæg, som ligger fra 2050'erne til 2070'erne i størstedelen af landene og visse lande endda endnu senere. Hvis oplagringen af højradioaktivt affald udsættes i mere end et århundrede, kan det øge risici og omkostninger og blive en byrde for de kommende generationer. EØSU opfordrer kraftigt medlemsstaterne til at udpege og gennemføre permanente deponeringsløsninger eller til at deltage i fælles løsninger og i den forbindelse altid at lede efter genanvendelsesmuligheder med henblik på at stræbe efter en minimal mængde affald til deponering ved hjælp af cirkulære økonomiske strategier. For at påtage sig ansvaret og ikke overlade en byrde til de kommende generationer er der behov for en bred dialog og hensyntagen til en række perspektiver i forbindelse med projektet om håndtering af radioaktivt affald.

1.5. Med henblik på at reducere mængden af produceret radioaktivt affald bør der indledes en bred offentlig debat om fordele og ulemper ved og tilgængeligheden af de relevante tekniske behandlingsteknologier, såsom oparbejdning eller transmutation, for at sætte civilsamfundet i stand til at danne sig et samlet billede og forstå alle argumenter for og imod. Dette omfatter også dialog om nye anlæg, der producerer radioaktivt affald.

1.6. Medlemsstaterne bør sikre, at vurderinger af omkostningerne til nedlukning og håndtering af radioaktivt affald og brugt brændsel tager hensyn til omkostningsstigninger over tid, og at der ydes tilstrækkelig finansiering til at dække de faktiske omkostninger. EØSU foreslår, at medlemsstaterne forbedrer anvendelsen af centrale resultatindikatorer (KPI'er) i forbindelse med overvågning af og rapportering om det fremskridt, der er gjort med gennemførelsen af direktivet.

1.7. EØSU opfordrer indtrængende medlemsstaterne til at påtage sig alle deres forpligtelser, så de kommende generationer ikke skal bære byrden med at behandle nukleart affald, uanset dets art, levetid og risikoniveau. Udviklingen af fælles løsninger, bl.a. multinationale opbevaringsanlæg til radioaktivt affald, kan være af interesse for nogle EU-medlemsstater, navnlig lande med små eller mellemstore lagre. EØSU opfordrer EU's medlemsstater til at undersøge, hvordan man kan indføre sådanne fælles løsninger til og forud for deponering.

1.8. EØSU mener, at det er afgørende at behandle forskning og udvikling inden for håndtering af radioaktivt affald på en integreret og tværfaglig måde. For at sikre en bedre forståelse og effektivt imødekomme samfundets forventninger, behov og bekymringer med hensyn til håndteringen af radioaktivt affald bør det fælles europæiske program for håndtering af radioaktivt affald (EURAD) og teknologiplatformen for gennemførelsen af geologisk deponering af radioaktivt affald (IGD-TP) interagere med SHARE-platformen (samfundsvidenskab og humanistiske videnskaber inden for forskning i ioniserende stråling) og repræsentanter for civilsamfundsorganisationer, idet der efterstræbes inklusivitet. Derudover bør de finansielle ressourcer tildeles på en måde, der sikrer, at interesserede lokale og nationale civilsamfundsorganisationer inddrages på passende vis i programmet.

1.9. EØSU fremhæver behovet for fortsat at støtte uddannelse af fagfolk og videnskabsfolk inden for håndtering af radioaktivt affald. Derudover bør der udvikles og anvendes innovative værktøjer såsom softwarekontrollerede robotter til at udføre forskellige opgaver forbundet med håndteringen af radioaktivt affald for at forbedre sundheden og sikkerheden og beskytte arbejdstagerne.

2. **Generel baggrund**

2.1. Alle EU's medlemsstater producerer radioaktivt affald enten ved at generere elektricitet i atomkraftværker eller nedlægge nukleare anlæg eller ved ikke-energirelateret anvendelse af radioaktive materialer, f.eks. anvendelse inden for lægemidler, forskning, industri og landbrug. Noget af dette affald håndteres kun sikkert, hvis det holdes indesluttet og isoleret fra mennesker og levemiljøet i over tusind år.

2.2. EU's medlemsstater anvender forskellige ordninger for klassificering af radioaktivt affald. Med henblik på at samle beholdningerne i EU og gøre dem sammenlignelige på tværs af medlemsstaterne har man imidlertid valgt Den Internationale Atomenergiorganisations (IAEA) generelle sikkerhedsstandard standard GSG-1 ([2]) som klassificeringssystem. Generelt klassificeres radioaktivt affald ud fra dets radioaktivitetsniveau som:

— højradioaktivt affald, som kan være brugt brændsel fra reaktorer eller affald fra dets oparbejdning. Det kræver deponering i dybe, stabile geologiske formationer, der ligger mindst flere hundrede meter under overfladen

([2]) Klassificering af radioaktivt affald, IAEA's sikkerhedsstandard nr. GSG-1, 2009, Wien.

— mellemradioaktivt affald, der kræver deponering i en dybde på mellem nogle tusind meter og et par hundrede meter, og

— lavradioaktivt affald, der indeholder relativt lave niveauer af radioaktivitet og egner sig til deponering i konstruerede anlæg tæt på overfladen. Det tegner sig på verdensplan for 90 % af de samlede mængder, men kun for 1 % af radioaktiviteten i alt radioaktivt affald.

Lavradioaktivt og meget lavradioaktivt affald udgør 90,7 % af den samlede affaldsmængde, mellemradioaktivt affald udgør 9,1 % og højaktivt affald udgør 0,2 %. De to sidstnævnte kategorier udgør over 90 % af den samlede radioaktivitet ([3]). Der er gjort fremskridt med hensyn til sikker deponering af lavradioaktivt affald i EU. Der mangler imidlertid langsigtede løsninger for håndtering af mellemradioaktivt affald, højradioaktivt affald og brugt brændsel i de fleste af EU's medlemsstater. Der gøres også brug af oplagring af radioaktivt affald i medlemsstaterne for at vinde tid til udvikling af innovative gennembrud.

2.3. Den samlede beholdning af radioaktivt affald i EU blev i slutningen af 2019 anslået til 2.334.000 m^3. Ca. 66 % af dette affald var allerede blevet deponeret, og 34 % var stadig oplagret og skulle håndteres på et senere tidspunkt. Brugt brændsel oplagres, indtil det enten deponeres eller oparbejdes alt efter, hvilken strategi for håndtering af radioaktivt affald den pågældende medlemsstat har valgt. De aktuelle prognoser for beholdninger går kun frem til 2030 og er ikke omfattende, eftersom visse data mangler, og der ikke er taget højde for medlemsstaternes planer for nye anlæg eller levetidsforlængelser.

2.4. Som følge af den planlagte standsning, nedlukning, og etablering af nye nukleare anlæg i forskellige europæiske lande vil den årlige affaldsproduktion stige betydeligt i løbet af de næste årtier. Selvom de data, der indberettes til og af Kommissionen, klart peger på en stigning i affaldsproduktionen i løbet af det næste årti og fremefter, er prognoserne endnu ikke af tilstrækkelig kvalitet til at fastslå behovene og udarbejde planer på en sammenhængende og gennemsigtig måde.

2.5. Adskillige medlemsstater er nødt til at oplagre brugt brændsel i længere perioder, enten fordi de i øjeblikket mangler deponeringsanlæg, eller fordi deres begrænsede oparbejdning ikke giver dem mulighed for at genanvende fissile materialer og mindske omfanget af højradioaktivt affald. De kompenserer for dette ved at opføre midlertidige lagerfaciliteter uden for reaktorbygningerne enten inden for eller uden for anlægget. Med henblik på at reducere mængden af radioaktivt affald bør der indledes en bred offentlig debat om fordele og ulemper ved og tilgængeligheden af tekniske behandlingsteknologier, såsom oparbejdning eller transmutation, for at sætte civilsamfundet i stand til at danne sig et samlet billede og forstå alle argumenter for og imod. Dette omfatter også dialog om nye anlæg, der producerer radioaktivt affald.

2.6. Direktivet om radioaktivt affald skal sikre ansvarlig og sikker håndtering af brugt brændsel og radioaktivt affald for at »undgå at pålægge fremtidige generationer unødvendige byrder«. Med henblik herpå skal medlemsstaterne fastlægge nationale lovgivningsmæssige, tilsynsmæssige og organisatoriske rammebestemmelser, som omfatter vedtagelse af et nationalt program for håndteringen af disse materialer, som sikrer menneskers sundhed og sikkerhed og beskytter miljøet. De internationale forpligtelser inden for rammerne af IAEA omfatter krav om at garantere, at alt radioaktivt affald håndteres sikkert for de kommende generationer.

2.7. I henhold til artikel 10, stk. 2, i direktivet om radioaktivt affald skal medlemsstaterne sørge for, at offentligheden har de nødvendige muligheder for at deltage effektivt i beslutningsprocessen vedrørende brugt brændsel og håndtering af radioaktivt affald i overensstemmelse med den nationale lovgivning og de internationale forpligtelser. Denne regel anvendes ikke ensartet i alle medlemsstater.

2.8. Landene befinder sig i forskellige faser af deres håndtering af radioaktivt affald. De fleste EU-medlemsstater råder over overfladenære og mellemdybe deponeringsanlæg til sikker deponering af meget lavradioaktivt, lavradioaktivt og mellemradioaktivt affald, men kun i Finland, Frankrig og Sverige har man udvalgt lokaliteter til dybtliggende geologisk deponering af brugt brændsel og højradioaktivt affald. Det første dybtliggende geologiske affaldsanlæg vil sandsynligvis være operationelt i Finland inden 2025, efterfulgt af anlæg i Frankrig og Sverige sandsynligvis fra 2035 og herefter følger efter planen Tyskland og Belgien fra 2050. Andre medlemsstater har tilkendegivet, at de har brug for en meget længere tidshorisont. Spanien f.eks. til 2060, Tjekkiet og Slovakiet til 2065 og Nederlandene sågar til 2130 ([4]).

([3]) IAEA (2022), *Status and trends in spent fuel and radioactive waste management*, IAEA Nuclear Energy Series No. NW-T-1.14.
([4]) COM(2024) 197 final.

2.9. I de fleste lande er udviklingen af langsigtede løsninger til håndtering af mellem- og højradioaktivt affald blevet meget forsinket, hvilket i de fleste tilfælde skyldes manglende politisk handling og modstand i samfundet. Disse forsinkelser giver anledning til bekymring for civilsamfundet vedrørende sikkerheden og kapaciteten til oplagring af eksisterende og fremtidigt radioaktivt affald.

2.10. Medlemsstaterne skal give en vurdering af gennemførelsen af direktivet om radioaktivt affald i deres nationale rapporter. I sin seneste statusrapport ([5]) vurderede Kommissionen, at radioaktivt affald og brugt brændsel håndteres sikkert i EU. Det fremgår endvidere af statusrapporten, at de nationale programmer er på plads i hele EU, og at de generelt er udarbejdet på en gennemsigtig og deltagelsesbaseret måde. Det bemærkes imidlertid også, at flere medlemsstater endnu ikke har fastlagt nationale politikker for langsigtet håndtering af deres radioaktive affald, navnlig mellem- og højradioaktivt affald. Desuden er de mål, der er fastsat i nogle nationale programmer, ikke ambitiøse nok, og de fastsætter lange gennemførelsesperioder, der kan udgøre en belastning for kommende generationer. De vigtigste spørgsmål, der skal tages op, er kontrollen med og finansieringen af programmerne. Kommissionen mener, at medlemsstaterne bør fremskynde revisioner og ajourføringer af deres nationale programmer og i den forbindelse tage højde for resultaterne af selvevalueringer og internationale peerevalueringer.

2.11. EU og de 27 medlemsstater er alle parter i Århuskonventionen om adgang til oplysninger, offentlig deltagelse i beslutningsprocesser samt adgang til klage og domstolsprøvelse på miljøområdet. Denne internationale aftale om miljødemokrati giver offentligheden tre rettigheder vedrørende miljøspørgsmål. På EU-niveau indeholder direktivet om offentlig adgang til miljøoplysninger (2003/4/EF) ([6]) og direktivet om offentlig deltagelse (2003/35/EF) ([7]) bestemmelser om adgang til klage og domstolsprøvelse. Bestemmelserne i Århuskonventionen og EU-direktiverne gælder fuldt ud for nukleare aktiviteter, herunder håndtering af radioaktivt affald. I forbindelse med processen for placering af deponeringsanlæg har der været en tendens til inddragelse af offentligheden.

2.12. Medlemsstaterne anvender forskellige klassificeringsordninger for radioaktivt affald baseret på deres landespecifikke vilkår, som ikke følger Kommissionens henstilling præcist, samtidig med at de stadig overholder Rådets direktiv 2011/70/Euratom om fastsættelse af en fællesskabsramme for ansvarlig og sikker håndtering af brugt nukleart brændsel og radioaktivt affald. Disse forskelle kan være et problem for kommunikationen med hensyn til ens affald, der håndteres eller deponeres på forskellig vis i de forskellige medlemsstater, eller med hensyn til grænseoverskridende samarbejde mellem medlemsstaterne ([8]).

3. **Generelle bemærkninger**

3.1. EØSU fremhæver betydningen for samfundet af den mangfoldige rolle, som nuklear videnskab og teknologi spiller i vigtige sektorer (f.eks. lægemidler, forskning, landbrug og industri), og den dermed afgørende rolle inden for strategisk autonomi, industrielt lederskab, forskning, uddannelse og jobskabelse i EU. Selvom radioaktivt affald og brugt brændsel udgør en lille andel af det samlede farlige affald, er der behov for en integreret tilgang til håndtering af radioaktivt affald for at beskytte menneskers sundhed og miljøet.

3.2. Det er helt afgørende at garantere det højeste niveau af nuklear sikkerhed og strålingsbeskyttelse ved nedlukning af atomkraftværker i overensstemmelse med de førnævnte EU-direktiver. EØSU understreger behovet for at overholde de retlige rammer, der fastsætter de højeste sikkerhedsstandarder for arbejdstagere, der er involveret i håndtering af radioaktivt affald. Sikkerhed for arbejdstagere, mennesker og miljøet er en prioritet, og i mange lande fungerer tilsynsmyndighederne som en integreret kilde til information og ekspertise vedrørende sikkerheden i forbindelse med projektet for håndtering af radioaktivt affald, som er udviklet af gennemførelsesorganisationen. EØSU støtter de aktiviteter, som Gruppen af Europæiske Nukleare Tilsynsmyndigheder gennemfører for at forbedre ordningerne for gennemsigtighed om spørgsmål vedrørende nuklear sikkerhed i medlemsstaterne.

([5]) COM(2024) 197 final.

([6]) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/4/EF af 28. januar 2003 om offentlig adgang til miljøoplysninger og om ophævelse af Rådets direktiv 90/313/EØF (EUT L 41 af 14.2.2003, s. 26).

([7]) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/35/EF af 26. maj 2003 om mulighed for offentlig deltagelse i forbindelse med udarbejdelse af visse planer og programmer på miljøområdet og om ændring af Rådets direktiv 85/337/EØF og 96/61/EF for så vidt angår offentlig deltagelse og adgang til klage og domstolsprøvelse - Erklæring fra Kommissionen (EUT L 156 af 25.6.2003, s. 17).

([8]) IDOM Consulting og BGE TECHNOLOGY (2022), *Study on radioactive waste classification schemes in the European Union*, endelig rapport, ENER/2021/NUCL/SI2.853676.

3.3. EØSU understreger, at der fortsat er bekymringer vedrørende manglen på definerede skridt fremad med hensyn til deponering af brugt brændsel og/eller højradioaktivt affald i de fleste lande og vedrørende datoerne for idriftsættelsen af opbevaringsanlæg, som ligger fra 2050'erne til 2070'erne i størstedelen af landene og visse lande endda endnu senere. Hvis oplagringen af højradioaktivt affald udsættes i mere end et århundrede, vil det øge risici og omkostninger og blive en byrde for de kommende generationer. EØSU opfordrer kraftigt medlemsstaterne til at udpege og gennemføre permanente deponeringsløsninger eller til at deltage i fælles løsninger og i den forbindelse altid at lede efter genanvendelsesmuligheder. For at påtage sig ansvaret og ikke overlade en byrde til de kommende generationer er der behov for en bred dialog og hensyntagen til en række perspektiver i forbindelse med projektet om håndtering af radioaktivt affald.

3.4. Med en prognose om en stigning i mængden af affald anbefaler EØSU, at medlemsstaterne investerer i FoU for at genanvende materialer så meget som muligt. Ifølge IAEA kan op mod 96 % af brugt brændsel genanvendes, hvilket ville betyde et mindre behov for naturligt uran til driften af atomkraftværkerne ([9]).

3.5. Det er afgørende med gennemsigtig tovejskommunikation vedrørende håndtering af radioaktivt affald fra alle aktører for at skabe tillid og støtte en mere velfunderet beslutningstagning. EØSU opfordrer til, at der skabes de nødvendige betingelser for en forbedret og effektiv dialog mellem repræsentanter for civilsamfundet og de traditionelle offentlige og private interessenter inden for håndtering af radioaktivt affald i alle medlemsstaterne. Udvalget efterlyser også større gennemsigtighed hos alle de involverede aktører, dvs. vedrørende finansieringskilden for enheder, der deltager i høringer og i ledelsesstrukturen. Civilsamfundsorganisationer, der er involveret i håndteringen af radioaktivt affald, bør ikke finansieres direkte af den forurenende enhed med ansvar for håndteringen af det radioaktive affald, men af en uafhængig trustfond eller gennem en anden enhed for at sikre objektivitet.

3.6. Beslutningsprocessen vedrørende brugt brændsel og håndtering af radioaktivt affald kræver en deltagelsesbaseret proces, der tager hensyn til civilsamfundets informerede holdninger efter en grundig forhandlingsproces. Det er fortsat af stor betydning at indlede en åben dialog med lokalsamfund, civilsamfundsorganisationer og medier tidligt i beslutningsprocessen for at skabe tillid og tiltro til de institutioner, der er ansvarlige for håndtering af radioaktivt affald, og til beslutningsprocessen. Åben dialog bidrager til at fjerne tvivl, tage hånd om bekymringer og informere om socioøkonomiske og beskæftigelsesmæssige virkninger forbundet med projektet om opførelse af opbevaringsanlæg til radioaktivt affald.

3.7. Princippet om at forureneren betaler skaber en retlig forpligtelse til at bære omkostningerne ved håndtering af radioaktivt affald for dem, der producerer brugt brændsel og affald. Den begrænsede information om den finansiering, der er til rådighed til gennemførelse af nationale programmer, giver imidlertid anledning til bekymring med hensyn til den rettidige håndtering af radioaktivt affald og brugt brændsel. I processen med at udvikle og udrulle nye teknologier såsom avancerede modulære reaktorer og små modulære reaktorer skal der på et tidligt tidspunkt være kendskab til de affaldshåndteringsmæssige og finansielle aspekter, som er forbundet med drifts- og nedlukningsomkostningerne.

3.8. Den nuværende praksis for deltagelse i håndteringen af radioaktivt affald i de fleste EU-medlemsstater omfatter lokale informationsudvalg, lokale sikkerhedsudvalg, sammenslutninger af lokale myndigheder og lokale partnerskaber, som har til opgave at indsamle information om et projekt, tilrettelægge bredere drøftelser med offentligheden og overvåge og føre tilsyn med forskellige aspekter af det pågældende anlæg, f.eks. transport og oplagring. EØSU anbefaler, at medlemsstaterne rapporterer om den faktiske praksis for inddragelse af offentligheden i beslutningsprocessen vedrørende håndtering af radioaktivt affald og for sikring af åbenhed.

3.9. Antallet af kvalificerede medarbejdere, der er nødvendige for en sikker og effektiv håndtering og deponering af radioaktivt affald i Europa, vil stige i de kommende år. Udvikling og vedligeholdelse af ekspertise og færdigheder samt uddannelse af ansatte inden for håndtering af radioaktivt affald er fortsat en udfordring i mange lande. Det er afgørende fortsat at støtte uddannelse af fagfolk og forskere inden for håndtering af radioaktivt affald og fremhæve, at det er vigtigt at betragte denne håndtering som en »socioteknisk« udfordring og foreslå »socioteknisk tilgange« til radioaktivt affald. Derudover bør der udvikles og anvendes innovative værktøjer såsom softwarekontrollerede robotter til at udføre forskellige opgaver forbundet med håndteringen af radioaktivt affald for at forbedre sundheden og sikkerheden og beskytte arbejdstagerne.

([9]) IAEA (2019), *Management of Spent Fuel from Nuclear Power Reactors – Learning from the Past, Enabling the Future*, IAEA Bulletin, Wien.

3.10. I overensstemmelse med forpligtelserne i artikel 3, stk. 2, 3, og 4, i Århuskonventionen foreslår EØSU, at der stilles midler til rådighed til at øge inddragelsen af civilsamfundet i håndteringen af radioaktivt affald, herunder i fremtidig forskning og uddannelse. Inddragelse af samfundets holdninger kan ikke bare fremme innovation inden for håndtering af radioaktivt affald, videnforvaltning, overvågning samt udformning og gennemførelse af nukleare teknologier, hvilket er en nødvendig del af videnskabs- og udviklingsprocessen, men også sikre en rimelig og socialt retfærdig omstilling til klimaneutralitet.

3.11. EØSU opfordrer Kommissionen til systematisk at overvåge, i hvor høj grad dialog og samspil mellem de nationale og regionale forvaltningsniveauer og det lokale niveau samt civilsamfundsorganisationer, herunder lokalsamfund, rent faktisk gennemføres i praksis i medlemsstaterne. Denne overvågning kan om nødvendigt føre til en vurdering for at præcisere den rolle, som offentlighedens deltagelse spiller i de forskellige trin i den politiske beslutningsproces og fremme bedre koordinering mellem det nationale, regionale og lokale niveau, navnlig i forbindelse med spørgsmål om placering, hvor de lokale interesser i sagens natur er betydelige.

3.12. Udviklingen af fælles løsninger såsom multinationale opbevaringsanlæg til radioaktivt affald, kan være af interesse for nogle EU-medlemsstater, navnlig lande med små eller mellemstore lagre. Gennemførligheden heraf afhænger dog af mange forskellige aspekter, herunder overvejelser som berører civilsamfundet.

4. **Særlige bemærkninger**

4.1. EØSU støtter en koordineret forskningsindsats på det tekniske og videnskabelige område, såsom EURAD og arbejdet i IGD-TP med at lette den rettidige gennemførelse af sikker dybtliggende geologisk deponering i Europa og fremme gensidig forståelse mellem medlemsstaterne. Manglen på meningsfuld inddragelse af civilsamfundet i denne forskningsindsats bekræfter tendensen til, at de håndteringsansvarlige, tilsynsmyndighederne og de teknologiske forskere arbejder med håndtering af radioaktivt affald uden at tage hensyn til de berørte interessenter i samfundet såsom borgerne i de potentielle værtssamfund, som har relevant viden og er interesserede i at deltage i den tekniske debat. En aktiv deltagelse blandt interessenter fra de lokalsamfund, der er berørt af deponerings- og oplagringsanlæg, gennem deltagelsesbaserede processer og strukturer er afgørende for at skabe en følelse af fælles ejerskab i processen.

4.2. EØSU opfordrer til, at der anvendes passende centrale resultatindikatorer til at overvåge fremskridtet med gennemførelsen af direktivet om radioaktivt affald, navnlig i den næste rapporteringscyklus. Centrale resultatindikatorer er ikke kun afgørende for indberetningen til Kommissionen hvert tredje år, men er også en nyttig mekanisme til at sikre gennemsigtighed for offentligheden.

Bruxelles, den 23. oktober 2024.

Oliver RÖPKE
Formand
for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg